

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی نیشابور

معاونت بهداشتی

گروه سلامت محیط و کار

برنامه جامع عملیاتی معاینات شغلی

کارشناس برنامه : مهندس صومعه

سال ۱۴۰۲

مقدمه :

معاینات دوره ای از رایج ترین معاینات ضروری در طب صنعتی می باشد که رعایت اصول و الزامات در طراحی، برنامه ریزی و اجرای آن منجر به تشخیص زود هنگام بیماری های شغلی شده و در نتیجه باعث پیشگیری از پیشرفت بیماری های شغلی به مراحل ناتوان کننده خواهد شد . عدم رعایت اصول و الزامات در انجام معاینات دوره ای می تواند منجر به کاهش شناسایی موارد بیماری های شغلی شده و در نتیجه منجر به افزایش موارد پیشرفته و ناتوان کننده در بیماری های شغلی و در نتیجه افزایش هزینه های درمان، غیبت از کار کارکنان و کاهش بهره وری نیروی انسانی خواهد شد. به همین دلیل شورای تخصصی طب صنعتی و متخصصین طب کار به منظور حفظ یکپارچگی در نظام معاینات طب صنعتی و تامین هرچه بیشتر اهداف این معاینات، این دستورالعمل را به عنوان راهنمایی در خصوص نحوه انجام معاینات دوره ای و روش تصمیم گیری و اظهار نظر نهایی در کارکنان صنعت نفت تهیه نموده است . در این دستورالعمل حداقل الزامات مورد نیاز در انجام معاینات دوره ای در کارکنان صنعت نفت بیان شده و مراکز طب صنعتی را در نحوه انجام و تهیه فرایند معاینات دوره ای کمک خواهد نمود.

اهمیت برنامه :

ارائه چارچوبی مناسب و یکپارچه در انجام معاینات دوره ای

تجزیه و تحلیل برنامه در سال ۱۴۰۲:

جدول (۱) ، شاخص های برنامه

دانشگاه				عنوان شاخص
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
شاغلین ۱۴۰۱	شاغلین ۱۴۰۱	شاغلین ۱۴۰۰	شاغلین ۱۴۰۰	
۸۰.۱۶	۱۹۸۹۱	۷۲.۸۹	۱۶۵۲۸	شاغلین معاینه شده با رانندگان درصد شاغلین
۵۷.۱۹	۱۴۲۹۳	۵۰.۰۱	۱۱۳۴۰	تعداد شاغلین معاینه شده بدون رانندگان

تحلیل شاخص های موجود، بررسی مشکلات و نیازها

شاخص انجام معاینات شغلی در مراکز شهری و برخی مراکز روستایی نسبت به شاخص شهرستان پایین تر می باشد. هزینه بر بودن انجام تست های تشخیصی از دلایل موثر و مهم بر کاهش شاخص انجام معاینات شغلی می باشد. همچنین صنعتی یا غیر صنعتی بودن مناطق شهری در افزایش و کاهش میزان شاخص موثر است. عدم تمرکز واحد های پاراکلینیک اعم از آزمایشگاه، ادیومتری و اسپیرومتری در محل کلینیک طب کار شهرستان موجب هدر رفت زمان، سردرگمی و در نتیجه عدم تمایل شاغلین به انجام معاینات شغلی می شود. افزایش سطح آگاهی شاغلین در رابطه با اهمیت موضوع انجام معاینات شغلی و پیشگیری از ابتلا به بیماری های شغلی از عوامل موثر بر افزایش شاخص مورد نظر می باشد. افزایش همکاری های برون بخشی با اداره تعزیرات حکومتی و استفاده از اهرم های قانونی به طوری که روند رسیدگی به پرونده تخلفات تسریع شود.

لیست مشکلات :

۱. مشکل بودن و پر هزینه بودن آزمایشات تخصصی کارگران
۲. عدم وجود مرکز ارجاع بیماران غربال گری شده در زمینه معاینات تخصصی کارگری.
۳. کمبود متخصصین طب کار دارای دانشنامه رسمی تأیید شده از وزارت بهداشت

مشکل اولی :

مشکل بودن و پر هزینه بودن آزمایشات تخصصی کارگران

هدف :

ارتقاء سطح سلامت کارگران و حفظ سلامت شاغلین.

هدف اختصاصی : افزایش ارزیابی و پوشش معاینات کارگری به میزان ۲٪ در سال ۱۴۰۲ (۵۷.۱۹٪ در سال ۱۴۰۱ می باشد)

استراتژی : ۱- جلب مشارکت درون بخشی و برون بخشی ۲- آموزش ۳- نظارت

عنوان برنامه : معاینات شغلی

جدول (۲) ، هدف عملیاتی: افزایش پوشش معاینات کارگری به میزان ۲٪ در سال ۱۴۰۲

ردیف	عنوان فعالیت	گروه هدف	زمان اجرا		مسئول اجرا
			شروع	خاتمه	
۱	تشکیل جلسه با کارشناسان مسئول بهداشت حرفه ای در ارتباط با برنامه معاینات کارگری	کارشناسان	طول سال	پایان سال	معاونت بهداشتی

۲	تشکیل جلسه آموزشی برای پزشکان معاینه کننده در بخش خصوصی و مراکز دولتی	پزشکان	واحد بهداشت حرفه ای مراکز	طول سال	اسفند	محل مطب و یا معاونت بهداشت
۳	ارائه آمار و اطلاعات از بخش دولتی و شرکتهای خصوصی	کارشناسان بهداشت حرفه ای	مراکز	طول سال	اسفند	مراکز
۴	ارسال گزارش به مرکز سلامت	کارشناس مسئول برنامه در معاونت	معاونت بهداشتی	شش ماهه اول	اسفند	معاونت بهداشتی

ردیف	اقدامات و فعالیت های پیش بینی شده		زمان اجرا	وضعیت اجرای برنامه		
	انجام شده	در حال اجرا		اجرا نشده		
۱	بازدید، فیروزه آموزش و حساس سازی متصدیان و شاغلین کارگاهها و صنایع نسبت به انجام معاینات بصورت چهره به چهره یا جلسات آموزشی		در طول سال	۷	طی بازدیدها انجام می شود	
۲	استفاده از اهرم های قانونی (معرفی به تعزیرات و سایر مراجع قضایی)		در طول سال	۷	در صورت نیاز معرفی به مراجع قضایی	

جدول (۳)، ارزشیابی برنامه معاینات شغلی در سال ۱۴۰۲

ردیف	عنوان شاخص	وزن شاخص در هدف	فرمول محاسبه شاخص		منبع جمع آوری شاخص	دوره محاسبه شاخص		
			صورت	مخرج		سه ماهه	شش ماهه	یک ساله
۲	تعداد شاغلینی که تحت پوشش معاینات بوده اند	۲	تعداد شاغلین معاینه شده	کل شاغلین	آمار ۳-۱۱۱	*		

" گزارش مداخلات بهداشتی "

عنوان برنامه: معاینات سلامت شغلی

وضعیت شاخص / شاخص ها :

عنوان شاخص	حد انتظار/ شاخص کشوری	دانشگاه 1401	نیشابور 1401	زبرخان 1401	فیروزه 1401	شاخص در جمعیت شهری	شاخص در جمعیت روستایی
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی		۵۷/۱۹	۵۵/۴	۵۳/۹۹	۸۳/۱۱	۳۳/۱۸	۴۵/۲۳

عنوان شاخص	حد انتظار/ شاخص شهرستان	مراکز خدمات جامع سلامت شهری نیشابور به تفکیک (شاخص در مناطقی که نیاز به مداخله دارد)	مراکز خدمات جامع سلامت روستایی نیشابور به تفکیک (شاخص در مناطقی که نیاز به مداخله دارد)	مراکز خدمات جامع سلامت	مراکز خدمات جامع سلامت
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	مرکز ۱	۲۴	ازادگان	۳۲
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	مرکز ۲	۳۳	جیلو	۲۸/۲
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	مرکز ۳	۲۲/۲	خواجه آباد	۱/۳۶
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	مرکز ۴	۳۳	اسلام آباد	۳۷/۷
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	مرکز ۵	۳۶/۲۳	خیام	۳۷/۵
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	مرکز ۷	۲۶/۶	سه چوب	۲۵
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	مرکز ۹	۳۶/۷	شایسته	۲۳/۱۸
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	//////	//////	مبارکه	۴۱/۹۳
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	//////	//////	چکنه	۸
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	//////	//////	فیض آباد	۲۶/۸۲
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	//////	//////	قطن آباد	۲۴/۱۳
درصد شاغلین تحت پوشش معاینات سلامت شغلی	۵۵/۴	//////	//////	کاریزک	۲۲/۲

تحلیل شاخص های موجود، بررسی مشکلات و نیازها

شاخص انجام معاینات شغلی در مراکز شهری و برخی مراکز روستایی نسبت به شاخص شهرستان پایین تر می باشد. هزینه بر بودن انجام تست های تشخیصی از دلایل موثر و مهم بر کاهش شاخص انجام معاینات شغلی می باشد. همچنین صنعتی یا غیر صنعتی بودن مناطق شهری در افزایش و کاهش میزان شاخص موثر است. عدم تمرکز واحد های پاراکلینیک اعم از آزمایشگاه، ادیومتری و اسپیرومتری در محل کلینیک طب کار شهرستان موجب هدر رفت زمان، سردرگمی و در نتیجه عدم تمایل شاغلین به انجام معاینات شغلی می شود. افزایش سطح آگاهی شاغلین در رابطه با اهمیت موضوع انجام معاینات شغلی و پیشگیری از ابتلا به بیماری های شغلی از عوامل موثر بر افزایش شاخص مورد نظر می باشد. افزایش همکاری های برون بخشی با اداره تعزیرات حکومتی و استفاده از اهرم های قانونی به طوری که روند رسیدگی به پرونده تخلفات تسریع شود.

مشکلات قابل مداخله جهت ارتقای شاخص (به ترتیب اولویت):

- ۱- توسعه مرکز طب کار و تجهیز آن به واحد های مختلف پاراکلینیک (آزمایشگاه، ادیومتری، اسپرومتری و..)
- ۲- عدم آگاهی شاغلین در رابطه با اهمیت انجام معاینات شغلی
- ۳- استفاده از اهرم های قانونی و افزایش همکاری های برون بخشی
- ۴- عدم تحلیل معاینات سلامت شغلی در طی سال های مختلف

مداخلات پیش بینی شده (بر اساس مشکلات و اولویتهای فوق)

۱. عنوان مداخله: توسعه و تجهیز مرکز طب کار

هدف اختصاصی (بر اساس مداخله): تمرکز بخش های مختلف مرتبط با انجام معاینات در کلینیک طب کار

شرح کوتاه مداخله: برگزاری جلسات با مدیران و مسئولین ذیربط جهت جذب مشارکت و افزایش اعتبارات **جدول فعالیتهای**

ردیف	اقدامات و فعالیت های پیش بینی شده	زمان اجرا	وضعیت اجرای برنامه		
			انجام شده	در حال اجرا	اجرا نشده
۱	برگزاری جلسات با مسئولین و مدیران	در طول سال			۷

۲. عنوان مداخله: آموزش متصدیان و شاغلین

- هدف اختصاصی (بر اساس مداخله): ارتقاء سطح آگاهی شاغلین درباره اهمیت معاینات شغلی
- شرح کوتاه مداخله: - برگزاری جلسات آموزشی به صورت حضوری - استفاده از رسانه آموزشی مانند پمفلت و ... - آموزش چهره به چهره توسط بازرسین در حین بازرسی از کارگاه ها

جدول فعالیتهای

ردیف	اقدامات و فعالیت های پیش بینی شده	زمان اجرا	وضعیت اجرای برنامه		
			انجام شده	در حال اجرا	اجرا نشده
۱	بازدید، آموزش و حساس سازی متصدیان و شاغلین کارگاهها و صنایع نسبت به انجام معاینات بصورت چهره به چهره یا جلسات آموزشی	در طول سال	طی بازدیدها انجام می شود		۷
۲	استفاده از اهرم های قانونی (معرفی به تعزیرات و سایر مراجع قضایی)	در طول سال	در صورت نیاز معرفی به مراجع قضایی		۷

هدف اختصاصی (بر اساس مداخله): الزام شاغلین به انجام معاینات شغلی

شرح کوتاه مداخله: افزایش تعداد بازرسی ها و معرفی متخلفین به مراجع قضایی- برگزاری جلسات با تعزیرات حکومتی جهت حساس سازی و تسریع در رسیدگی پرونده ها

جدول فعالیتها

ردیف	اقدامات و فعالیت های پیش بینی شده	زمان اجرا	وضعیت اجرای برنامه		
			انجام شده	در حال اجرا	اجرا نشده
۱	انجام بازرسی به صورت منظم و معرفی متخلفین به مراجع قضایی- پیگیری تا حصول نتیجه	در طول سال		۷	
۲	برگزاری جلسات با اداره تعزیرات جهت جلب مشارکت و افزایش همکاری برون بخشی	در طول سال			

۱. عنوان مداخله: تحلیل معاینات سلامت شغلی در طی سال های مختلف

هدف اختصاصی (بر اساس مداخله): بررسی معاینات شغلی انجام شده در هر منطقه جهت تعیین وضعیت موجود

شرح کوتاه مداخله: تحلیل معاینات سلامت شغلی هر منطقه با توجه به تعداد شاغلین، تعداد معاینات و فاکتور های تاثیر گذار در سلامت کارگران هر صنف توسط کارشناس بهداشت حرفه ای هر منطقه

جدول فعالیت ها

ردیف	اقدامات و فعالیت های پیش بینی شده	زمان اجرا	وضعیت اجرای برنامه		
			انجام شده	در حال اجرا	اجرا نشده
۱	بررسی پرونده های معاینات سلامت شغلی انجام شده در سال های مختلف و مقایسه آنها	شش ماهه و سالانه		۷	